

---

bRihatpArAsharahorAshAstramh 91-97

——
बृहत्पाराशरुडोरशस्त्रम् ९१-९७

——
Document Information

Text title : bRihatpArAsharahorAshAstram.h 91-97

File name : par9197.itx

Category : jyotisha, sociology_astrology, bRihatpArAshara

Location : doc_z_misc_sociology_astrology

Transliterated by : Ahto Jarve ajarve at fms30.cca.rockwell.com

Proofread by : Ahto Jarve ajarve at fms30.cca.rockwell.com

Latest update : November 1, 2010

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

December 28, 2024

sanskritdocuments.org

બૃહત્પારાશરહોરાશાસ્ત્રમ્ ૯૧-૯૭

અથ ગ્રહણજાતશાન્ત્યધ્યાયઃ ॥ ૯૧ ॥

સૂર્યેન્દુગ્રહણે કાલે યેષાં જન્મ ભવેદ્ દ્વિજ ।
વ્યાધિઃ કષ્ટં ચ દારિદ્યં તેષાં મૃત્યુભયં ભવેત્ ॥ ૧ ॥

અતઃ શાન્તિં પ્રવક્ષ્યામિ જનાનાં હિતકાક્ષયા ।
સૂર્યસ્યેન્દોશ્ચ ગ્રહેણં યસ્મિન્નક્ષે પ્રજાયતે ॥ ૨ ॥

તન્નક્ષત્રપતે રૂપં સુવર્ણેન પ્રકલ્પયેત્ ।
સૂર્યગ્રહે સૂર્યરૂપં સુવર્ણેન સ્વશક્તિતઃ ॥ ૩ ॥

ચન્દ્રગ્રહે ચન્દ્રરૂપં રજતેન તથૈવ ચ ।
રાહુરૂપં પ્રકુર્વીત સીસકેન વિચક્ષણઃ ॥ ૪ ॥

શુચૌ દેશે સમં સ્થાનં ગોમયેન પ્રલેપયેત્ ।
તત્ર ચ સ્થાપયેદ્ વસ્ત્રં નૂતનં સુમનોહરમ્ ॥ ૫ ॥

ત્રયાણામેવ રૂપાણાં સ્થાપનં તત્ર કારયેત્ ।
સૂર્યગ્રહે પ્રદાતવ્યં સૂર્યપ્રીતિકરં ચ યત્ ॥ ૬ ॥

રક્તાક્ષતં રક્તગન્ધં રક્તમાલ્યામ્બરાદિકમ્ ।
ચન્દ્રગ્રહે પ્રદાતવ્યં ચન્દ્રપ્રીતિકરં ચ યત્ ॥ ૭ ॥

શ્વેતગન્ધં શ્વેતપુષ્પં શ્વેતમાલ્યામ્બરાદિકમ્ ।
રાહવે ચ પ્રદાતવ્યં કૃષ્ણાપુષ્પામ્બરાદિકમ્ ॥ ૮ ॥

દધાન્નક્ષત્રનાથાય શ્વેતગન્ધાદિકં તથા ।
સૂર્યં સમ્પૂજયેદ્દીમાનાકૃષ્ણેતિ ચ મન્ત્રતઃ ॥ ૯ ॥

અથા ચન્દ્રં ઇમે દેવા ઇતિ મન્ત્રેણ ભક્તિતઃ ।
દૂર્વાભિ પૂજયેદ્રાહું કયા ન ઇતિ મન્ત્રતઃ ॥ ૧૦ ॥

सूर्येन्द्रोरकपालाशमिदृभिर्जुडुयात् क्मात् ।
 तथा य राडोः प्रीत्यर्थं दूर्वाभिर्द्विजसत्तम् ॥ ११ ॥
 ब्रह्मवृक्षसमिदृमिश्र भेशाय जुडुयात् पुनः ।
 अभिषेकं ततः कुर्यात् जातस्य कलडोदकैः ॥ १२ ॥
 आचार्यं पूजयेद्ब्रह्मकृत्या सुशान्तो विजितेन्द्रियः ।
 ब्राह्मणान् भोजयेत्वा तु यथाशक्ति विसर्जयेत् ॥ १३ ॥
 अेवं अडण्जातस्य शान्तिं कृत्वा विधानतः ।
 सर्वविधं विनिर्जित्वा सौभाग्यं लभते नरः ॥ १४ ॥

अथ गण्डान्तजातशान्त्यध्यायः ॥ ८२ ॥

तिथिनक्षत्रलग्नानां गण्डान्तं त्रिविधं स्मृतम् ।
 जन्मयात्राविवाहादौ भवेत्तन्निधनप्रदम् ॥ १ ॥
 पूर्णानन्दाप्ययोस्तिथ्योः सन्धौ नाडीयतुष्टयम् ।
 अध ऊर्ध्वं य मैत्रेय तिथिगण्डान्तमुच्यते ॥ २ ॥
 रेवतीदास्रयोः साप्रमधयोः शाङ्कमूलयोः ।
 सन्धौ नक्षत्रगण्डान्तमेवं नाडीयतुष्टयम् ॥ ३ ॥
 मीनाजयोः कर्कडूर्योर्लग्नयोरवियापयोः ।
 सन्धौ य लग्नगण्डान्तमधुर्ध्वं घटीमितम् ॥ ४ ॥
 अेषु याभुक्तमूलाप्यं मडाविघ्नपदं स्मृतम् ।
 छन्दराक्षसयोः सन्धौ पञ्चाष्टघटिकाः क्मात् ॥ ५ ॥
 अथ गण्डान्तजातस्य शिशोः शान्तिविधिं ब्रुवे ।
 गण्डान्तकालजातस्य सूतकान्त्यदिने पिता ॥ ६ ॥
 शान्तिंशुभेऽङ्गि वा कुर्यात् पश्येत् तावन्न तं शिशुम् ।
 वृषभं तिथिगण्डान्ते नक्षत्रे धनुमेव य ॥ ७ ॥
 काञ्चनं लग्नगण्डान्ते दधात्तदोषप्रशान्तये ।
 आधभागे प्रजातस्य पितृश्चाप्यभिषेचनम् ॥ ८ ॥
 द्वितीये तु शिशोर्मातुरभिषेकं य कारयेत् ।
 सुवर्णेन तदर्घ्येण यथावित्तं द्विजोत्तम् ।

तिथिभेषाद्विदुषं य इत्वा वस्त्रसमन्वितम् ॥ ९ ॥

उपचारैर्यथाशक्ति कलडोपरि पूजयेत् ।

पूजान्ते समिदन्नज्यैर्लोम । कुर्याद्यथाविधि ॥ १० ॥

ब्राह्मणान् भोजयेत् पश्चादेवं द्रोषात्प्रमुख्यते ।

आयुरारोग्यमैश्वर्यं सम्प्राप्नोति दिने दिने ॥ ११ ॥

अथ अमुक्तमूलशान्त्यध्यायः ॥ ९३ ॥

ज्येष्ठामूलमयोर्यस्मादधिपाविन्द्राक्षरौ ।

मडावैरात् तयोः सन्धिर्मडादोषप्रदः स्मृतः ॥ १ ॥

अमुक्तमूलजं पुत्रं पुत्रीं वाऽपि परित्यजेत् ।

अथवाऽब्दाष्टकं तातस्तन्मुषं न विलोकयेत् ॥ २ ॥

तद्दोषपरिहारार्थमथ शान्तिविधिं ब्रुवे ।

तत्राऽदौ दोषबहुल्यान् मूलशान्तिर्निगद्यते ॥ ३ ॥

जन्मतो द्वादशाब्दे वा तदृक्षे वा शुभे दिने ।

जातस्य वाऽष्टमे वर्षे शान्तिं कुर्याद् विधानतः ॥ ४ ॥

सुसमे य शुभे स्थाने गोमयेनोपलेपिते ।

मण्डपं स्वगृहात् प्राच्यामुदीच्यां वा प्रकल्पयेत् ॥ ५ ॥

यतुर्दारसमायुक्तं तोरणाद्यैरलङ्कृतम् ।

कुण्डं अडाद्विद्यज्ञार्थं तद्भुञ्जिष्व प्रकल्पयेत् ॥ ६ ॥

सुवर्णेन तदर्थेन तदर्थिण वा पुनः ।

नक्षत्रदेवतादुषं कुर्याद् वित्तानुसारतः ॥ ७ ॥

श्यामवर्णं मङ्गलं य द्विशिरस्कं वृकाननम् ।

भङ्गायर्मधरं तद्भुञ्जिष्व ध्येयं कुण्डपवाहनम् ॥ ८ ॥

सुवर्णस्य य मूल्यं वा स्थापयित्वा प्रपूजयेत् ।

सुवर्णं सर्वदिव्यं यतः शास्त्रेषु निश्चितम् ॥ ९ ॥

आचार्यं वरयेत् पश्चात् स्वस्तिवायनपूर्वकम् ।

कलशस्थापनं कुर्यात् स्वगृह्योक्तविधानतः ॥ १० ॥

पञ्चगव्यादिकं क्षेत्रं कलशे तीर्थवारि च ।
 शतौषध्यादिकं तत्र शतच्छिद्रघटे क्षिपेत् ॥ ११ ॥
 वंशपात्रं च संस्थाप्य तत्र वै पश्चिमाभुजम् ।
 अर्येयेन्निरृतिं देवं शुक्लवस्त्राक्षतादितिः ॥ १२ ॥
 छन्दं तदधिदेवं च जलं प्रत्यधिदैवतम् ।
 स्वस्वशाभोक्तमन्त्रेण प्रधानादीन्प्रपूजयेत् ॥ १३ ॥
 देवाधिदेवप्रीत्यर्थं डोमं कुर्याद्यथाविधि ।
 अष्टोत्तरं सडस्रं वा शतं वा नियतेन्द्रियः ॥ १४ ॥
 मृत्युप्रशामनार्थं च मन्त्रं त्र्यम्बकं जपेत् ।
 प्रार्थयेच्च ततो देवमभिषेकार्थमादरात् ॥ १५ ॥
 भद्रासनोपविष्टस्य सस्त्रीपुत्रस्य मन्त्रवित् ।
 आचार्यो यजमानस्य कुर्यात् प्रीत्याभिषेचनम् ॥ १६ ॥
 वस्त्रान्तरितकुम्भाभ्यां स्नापयेत्तदनन्तरम् ।
 शुक्लाम्बरधरस्तद्भृत् श्वेतगन्धानुलेपनः ॥ १७ ॥
 घेनुं पयस्विनीं दद्यादाचार्याय च शक्तितः ।
 ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दद्याद् ब्राह्मणांश्चापि भोजयेत् ॥ १८ ॥
 यत्पापं यच्च मे दौःस्थ्यं सर्वगात्रेष्ववस्थितम् ।
 तत्सर्वं भक्षयाज्य त्वं लक्ष्मीं पुष्टिं च वर्धय ॥ १९ ॥
 अनेनैव तु मन्त्रेण सम्यगाज्यं विलोकयेत् ।
 मूलगाण्डोद्भवस्तैवं सर्षपापं प्रणश्यति ॥ २० ॥

अथ ज्येष्ठादि गाण्डशान्त्यध्यायः ॥ ८४ ॥

ज्येष्ठागाण्डान्तजातस्तु पितुः स्वस्य च नाशकः ।
 तस्य शान्तिविधिं वक्ष्ये सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ १ ॥
 मूलशान्तिसमं सर्वमात्रापि माण्डपादिकम् ।
 छन्दोऽत्र देवता तद्दधिदेवोऽनलस्तथा ॥ २ ॥
 विज्ञेयं च तथा विप्र रक्षः प्रत्यधिदैवतम् ।
 यथाशक्ति सुवर्णं कुर्यादिन्द्रस्वयंभुवम् ॥ ३ ॥

वज्राङ्कुशधरं दिव्यं गजराजोपरिस्थितम् ।
 शालितण्डुलसंयुक्तकुम्भस्योपरि पूजयेत् ॥ ४ ॥

स्वस्वगृह्योक्तमन्त्रेण गन्धपुष्पाक्षतादिभिः ।
 अभिषेकं च लोभं च कुर्याद् ब्राह्मणभोजनम् ॥ ५ ॥

धन्द्रसूक्तं जपेद् भक्त्या मन्त्रं मृत्युञ्जयं तथा ।
 प्रार्थयेद्दिन्द्रदेवं च ततः शान्तिमवाप्नुयात् ॥ ६ ॥

अथ वा शक्त्यभावे तु कुर्याद् गोदानमेव हि ।
 यतः समस्तभूदानाद् गोदानमतिरिच्यते ॥ ७ ॥

मूलेन्द्राडिमघागाण्डजाते दधाद् गवां त्रयम् ।
 गौयुग्मं पौष्पादास्रोत्ये गाण्डान्ते च द्विजन्मने ॥ ८ ॥

अन्यगाण्डे च दुर्योगे गामेकां हि प्रदापयेत् ।
 गोरभावे च विप्राय दधात् तन्मूल्यमेव हि ॥ ९ ॥

ज्येष्ठनक्षत्रजा कन्या विनिडन्ति धवाग्रजम् ।
 विशाभान्त्यपद्योत्यत्रा कन्या देवरघातिनी ॥ १० ॥

तस्याः प्रधानकालेऽतो गोदानमपि कारयेत् ।
 आश्वेषान्त्यत्रिपाद्योत्यौ मूलाद्यत्रिपद्योद्भवौ ॥ ११ ॥

कन्यासुतौ उतः श्वश्रूं श्वशुरग्र्य यथाङ्कमम् ।
 तयोर्विवाहकालेऽतः शान्तिं कुर्याद् विचक्षणः ॥ १२ ॥

तत्तदोषविनाशाय यथावित्तानुसारतः ।
 धवाग्रजधभावे तु न दोषाय प्रजायते ॥ १३ ॥

अथ त्रीतरजन्मशान्त्यध्यायः ॥ ९५ ॥

अथाऽन्यत् सम्प्रवक्ष्यामि जन्मदोषप्रदं द्विज ।
 सुतस्ये सुताजन्म तत्रये सुतजन्म चेत् ॥ १ ॥

तदाऽरिष्टभयं ज्ञेयं पितृमातृकुलद्वये ।
 तत्र शान्तिविधिं कुर्याद् वित्तशाठ्यविवर्जितः ॥ २ ॥

सूतकान्तेऽथ वा शुद्धे समये च शुभे दिने ।

आचार्यभृत्विजो वृत्वा अडयज्ञपुरस्सरम् ॥ ३ ॥
 अलमविषगु मलेशेन्द्रप्रतिमाः स्वर्णजाः शुभाः ।
 पूजयेद् धान्यराशिस्थकलशोपरि भक्तिः ॥ ४ ॥
 यत्वारि रुद्रसूक्तानि शान्तिसूक्तानि सर्वशः ।
 विप्र एको जपेद् डोमकाले य सुचिसंयतः ॥ ५ ॥
 आचार्यो जुहुयात्तत्र समिदाज्यतिलांश्चरुम् ।
 अष्टोत्तरं सडस्रं वा शतं वाऽष्टौ य विंशतिम् ॥ ६ ॥
 अलमादिसर्वदेव्यः स्वस्वगृह्योक्तमन्त्रतः ।
 ततः स्विष्टकृतं हुत्वा अलिं पूर्णाहुतिं पुनः ॥ ७ ॥
 अभिषेकं य जातस्य सकुटुम्बस्य कारयेत् ।
 ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दद्याद् अलमासांश्चापि भोजयेत् ॥ ८ ॥
 कांस्याज्यवीक्षां कृत्वा दीनानाथांश्च तर्पयेत् ।
 अेवं शान्त्या य मैत्रेय सर्वारिष्टं विलीयते ॥ ९ ॥

अथ प्रसवविकारशान्त्यध्यायः ॥ ९६ ॥

अथाऽडं सम्प्रवक्ष्यामि विकारं प्रसवोद्भवम् ।
 येनाऽरिष्टं समस्तस्य ग्रामस्य य कुलस्य य ॥ १ ॥
 अत्यल्पे वाऽधिके काले प्रसवो यदि जायते ।
 डीनाऽगोवाऽधिकऽगो वा विशिरा द्विशिरास्तथा ॥ २ ॥
 नार्या पश्चादुतिर्वापि पशुष्वपि नरादृतिः ।
 प्रसवस्य विकारोऽयं विनाशायोपजायते ॥ ३ ॥
 यस्य स्त्रियाः पशुनां वा विकाराः प्रसवोद्भवः ।
 अनिष्टं भवने तस्य कुलेऽपि य मडद् भवेत् ॥ ४ ॥
 तद्दोषपरिहारार्थं शान्तिः कार्या प्रयत्नतः ।
 स्त्री वा गौवडवा वापि परित्याज्या छितार्थिना ॥ ५ ॥
 नार्याः पञ्चदशे वर्षे जन्मतः षोडशोऽपि वा ।
 गर्भो वा प्रसवो वाऽपि न शुभाय प्रजायते ॥ ६ ॥

સિંહરાશિસ્થિતેડર્ક ગૌનકસ્થે મહિષી તથા ।
 પ્રસૂતા સ્વામિનં હન્તિ સ્વયં ચાપિ વિનશ્યતિ ॥ ૭ ॥
 બ્રહ્મણાય પ્રદદાત્ તાં શાન્તિં વાપિ સમાચરેત્ ।
 બ્રહ્મવિષ્ણુમહેશાનાં ગ્રહાણાં ચૈવ પૂજનમ્ ॥ ૮ ॥
 સર્વં હોમાદિકં કર્મ કુર્યાત્ ત્રિતરશાન્તિવત્ ।
 તતો ગૃહો સુખી ભૂત્વા સર્વપાપૈઃ પ્રમુચ્યતે ॥ ૯ ॥
 એવં ત્વરિષ્ટે સમ્પ્રામે નરઃ શાન્તિં કરોતિ યઃ ।
 સર્વાન્ કામાનવાપ્નોતિ ચિરજીવી સુખી ચ સઃ ॥ ૧૦ ॥

અથોપસંહારાધ્યાયઃ ॥ ૯૭ ॥

ચચ્છાસ્ત્રં બ્રહ્મણા પ્રોક્તં નારદાય મહાત્મને ।
 તદેવ શૌનકાદિભ્યો નારદઃ પ્રાહ સાદરમ્ ॥ ૧ ॥
 તતો મયા યથા જ્ઞાતં તુભ્યમુક્તં તથા દ્વિજ ।
 નાસૂયકાય દાતવ્યં પરનિન્દારતાય વા ॥ ૨ ॥
 જડાય દુર્વિનીતાય નાજ્ઞાતાય કદાચન ।
 દેયમેતત્સુરિલાય ભક્તાય સત્યવાદિને ॥ ૩ ॥
 મેધાવિને વિનીતાય સમ્યગ્ જ્ઞાતકુલાય ચ ।
 પુણ્યદં જયૌતિષં શાસ્ત્રમગ્ર્યં વેદાડ્ગમુત્તમમ્ ॥ ૪ ॥
 જાનાતિ કાલમાનં ચો ગ્રહક્ષાણાં ચ સંસ્થિતિમ્ ।
 હોરાશાસ્ત્રમિદં સમ્યક્ સ વિજાનાતિ નાડપરઃ ॥ ૫ ॥
 હોરાશાસ્ત્રાર્થતત્ત્વજ્ઞઃ સત્યવાગ્ વિજિતેન્દ્રિયઃ ।
 શુભાડશુભં ક્લં વક્તિ સત્યં તદ્વચનં ભવેત્ ॥ ૬ ॥
 યે સુશાસ્ત્રં પઠન્તીદં યે વા શૃણ્વન્તિ ભક્તિતઃ ।
 તેષાંમાયુર્બલં વિક્તં વૃદ્ધિમેતિ યશઃ સદા ॥ ૭ ॥
 ઇત્યં પરાશરેણોક્તં હોરાશાસ્ત્રં ચમત્કૃતમ્ ।
 નવં નવજનપ્રીત્યૈ વિવિધાધ્યાયસંયુતમ્ ॥ ૮ ॥
 શ્રેષ્ઠં જગદ્ધિતાયેદં મૈત્રેયાય દ્વિજન્મને ।
 તતઃ પ્રચરિતં પૃથ્વીમાદૃતં સાદરં જનૈઃ ॥ ૯ ॥

अथेऽस्मिन् पृथग्ध्यायैर्विषया विनिवेशिताः ।
 सृष्टिक्रमोऽवताराश्च गुणाः भेटस्य तस्य च ॥ १० ॥
 विशेषलक्षणं वर्गाश्च तद्विवेकश्च राशिदृक् ।
 अरिष्टं तद्विभङ्गश्च विवेको भावजस्तथा ॥ ११ ॥
 भावानां च कृलाध्यायो भावेशोत्थकृलं तथा ।
 अप्रकाशकृलं स्पष्टभेटदृष्टिप्रसाधनम् ॥ १२ ॥
 ततः स्पष्टबलाध्यायः षष्टकप्रसाधनम् ।
 पदं योपपदं तद्दर्गला त्वथ कारकाः ॥ १३ ॥
 कारकांशकृलं योगकारकाध्याय एव च ।
 नाभसा विविधा योगाश्चन्द्रयोगोऽर्कयोगकः ॥ १४ ॥
 राजयोगस्ततः प्रोक्तो राजसम्बन्धयोगकः ।
 विशेषधनयोगाश्च योगा दारिद्र्यकारकाः ॥ १५ ॥
 आयुर्मारकभेदाश्च अलावस्थाः कृलान्विताः ।
 नानाविधदशाध्यायास्तत्कृलाध्यायः संयुताः ॥ १६ ॥
 अन्तःप्रत्यन्तरप्राणसूक्ष्मसंज्ञाश्च तद्भेदाः ।
 सूर्याद्यष्टकवर्गाश्च त्रिकोणपरिशोधनम् ॥ १७ ॥
 ओकाधिपत्यसंशुद्धिस्ततः पितृप्रसाधनम् ।
 ततश्चाऽष्टकवर्गाणां प्रस्कृतानि कृलानि च ॥ १८ ॥
 ततोऽप्यष्टकवर्गायुःसाधनं च ततः परम् ।
 समुदायाष्टवर्गात्थकृलाध्यायः परिस्कृतः ॥ १९ ॥
 अडरश्मिकृलाध्यायः सुदर्शनकृलं तथा ।
 मडापुरुषचिह्नानि मडाभूतकृलानि च ॥ २० ॥
 गुणत्रयकृलाध्यायस्ततोऽप्यज्ञातजन्मनाम् ।
 जन्मलग्नाद्विज्ञानं प्रव्रज्यालक्षणानि च ॥ २१ ॥
 स्त्रीणां च कृलवैष्ट्यमङ्गलक्ष्मकृलानि च ।
 पूर्वपापोत्थशापोत्थयोगा वैपुत्र्यकारकाः ॥ २२ ॥
 सत्पुत्रप्राप्त्युपायाश्च सदैव प्रतिपादिताः ।

जन्मन्यनिष्टलग्नर्क्षतिथ्यादिप्रतिपादनम् ॥ २३ ॥

तत्तथ्छान्तिविधिश्चैव संक्षेपेण प्रदर्शितः ।

प्रसवस्थ विकाराश्च कथिताः शान्तिसंयुताः ॥ २४ ॥

अेवं जातकवर्येऽत्र निविष्टा विषयाः शतम् ।

विज्ञाय विबुधास्त्वेतान् प्राप्नुवन्तु यशः श्रियम् ॥ २५ ॥

Encoded and proofread by ajarve at fms30.cca.rockwell.com (Ahto Jarve)

——
bRihatpArAsharahorAshAstramh 91-97

pdf was typeset on December 28, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

